ARVIOINTIKERTOMUS 2022

Iitin kunnan tarkastuslautakunta

33/00.03.01/2022
Tarkastuslautakunta 12.6.2023 § 65
Kunnanvaltuusto 20.6.2023 § 23

Sisällysluettelo

Alkusanat 1

Tarkastuslautakunnan kokoonpano . . 1

Valiokuntatyön kehittämisestä . . . 2

Strategiset projektit 2022 – 2025 . . 3

Kimolan kanava 4

Haja-asutusalueen laajakaista . . . 6

KymiRing 6

Kausalan Lämpö Oy 7

Hyvinvoinnin edistäminen . . . 8

Investointiohjelma 9

Poimintoja kunnan kertomuksesta . . 10

Kunnan taloudellinen toteuma 2022 . . 12

Kysymyksiä kunnanhallitukselle . . 12

Allekirjoitukset 13

Kansikuva: Ari Ollikainen

Alkusanat

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan seurauksineen on koetellut kansalaisten luottamusta turvallisuuden ja talouden vakauteen. Nopea päätös hakea Suomen NATO-jäsenyyttä ja konsensus ukrainalaispakolaisten vastaanottamisesta sekä aseavun antamisesta Ukrainalle ovat helpottaneet suhtautumista kansainväliseen tilanteeseen. Maailman kuohunta on iskenyt silti tuntuvasti arkielämään inflaation ja korkotason nousun kautta etenkin, kun markkinoiden suurin heilahtelu koskee kaikille välttämättömiä elintarvikkeita ja energiaa.

Iitin kunnan toimintaa yleinen epävarmuus on vaikeuttanut toistaiseksi suhteellisen vähän. Kunnan lainakanta asukasta kohden on vähäinen. Jos korkotason nousu jää kuitenkin pitkäaikaiseksi, kunnan suuren investointiohjelman hinta nousee.

Aiempaa suurempaan epävarmuuteen on varauduttava. Sosiaali- ja terveydenhuollon läpilaskutuksen poistuminen hyvinvointialueiden toiminnan myötä lisää omien valintojen merkitystä vakaudelle. Tilastonumeroiden vuosivertailu on lähivuosina haastavaa. Yleisen epävakauden lisäksi on nähtävä mikä kaikki seuraa SOTE-uudistuksesta. Kun 55% vuosikuluista poistuu talousarviosta, seurauksia piilee arvaamattomastikin taulukkolaskennan soluissa.

Myös kunnan omista valinnoista johtuen vuosi 2022 näkyy suurena vedenjakajana. Kunnalle laadittiin konsultin ohjaamana ja laajaan valmisteluun pohjautuva strategia vuosille 2022 - 2025 ja sen toteuttaminen on aloitettu ripeästi ennen kaikkea investointien kymmenelle vuodelle jakautuvan kokonaisuuden hahmotuksella. Monipuolisten kehitysohjelmien valmistelut ovat testanneet ja testaavat jatkossakin syksyllä 2021 käyttöön otettua valiokuntiin perustuvaa hallintomallia.

Kimolan kanavan hyödyntäminen etsii vielä muotojaan. Kausalan lämpölaitoksen myynti odottaa hallintovalituksen käsittelyä. Toisaalla haja-asutuksen laajakaistahanke ja KymiRing odottavat uusia ratkaisuja kriisiytymisestä eteenpäin.

Kunnan suuret, monivuotiset hankkeet ovat jäänet arvioitikertomuksissa yleensä kokoaan vähemmälle huomiolle. Tämä kertomus käy kursorisesti läpi näitä mainittuja, kunnan strategisiin projekteihin liittyviä hankkeita.

Tämä arviointikertomus sisältää

- havaintoja valiokuntamalliin liittyvistä kokemuksista ja mielipiteistä,

- tiivistetyn arvion strategisten projektien 2022 - 2025 nykytilasta,

- historiikkia ja nykytilan kuvausta monivuotisista projekteista,

- valikoituja yksityiskohtia kunnan toiminnasta vuonna 2022 sekä

- lausuman kunnan taloudellisesta tilasta vuoden 2022 lopussa

- Kolme kysymystä kunnanhallitukselle

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan kokoonpano vuonna 2022:

Markku Saarelma, puheenjohtaja	Tapio Johansson, varajäsen
Veikko Ikonen, varapuheenjohtaja	Ari Lindgren, varajäsen
Satu Ruuskanen, jäsen	Maisa-Leena Simonen-Fallieres, varajäsen
Arja Talja, jäsen	Yrjö Nurmi, varajäsen
Hannu Suhonen, jäsen	Saija Eklund-Virtanen, varajäsen

Valiokuntatyön kehittämisestä

Vuoden 2021 valtuustovaalien jälkeen luottamuselimet ovat työskennelleet uudistetun useimmat lautakunnat korvaavan hallintomallin mukaisesti.

Uudistuksen tavoitteena oli varmistaa valtuuston näkökulman kuuluminen valmistelun varhaisissa vaiheissa.

Tarkastuslautakunta tutustunut käytännön kokemuksiin kuulemalla valiokuntien ja viranomaislautakunnan puheenjohtajia. Seuraavassa yhteenvedossa esitettäviä seikkoja ei tule lukea tutkimustiedoksi ja niiden painoarvot ovat subjektiivisia. Tarkastuslautakunta jakaa nämä havaintonsa mallista käytävän keskustelun virikkeeksi.

Enimmäkseen valiokuntatyön on koettu kehittyvän ajan kanssa myönteiseen suuntaan

Ennakko-oletus oli, että valiokuntamalli johtaa valmisteluun, jonka tulos menee läpi valtuustossa. Kertyneiden havaintojen pohjalta tätä oletusta ei voi arvioida, koska asioiden määrä on vähäinen muutokset kunnanhallituksen ja valtuuston työilmapiirissä ovat puoltaneet asioiden sujuvaa käsittelyä.

Keltainen: Valiokuntamallin on ennakoitu lisäävän asioiden käsittelyä kunnanhallituksen tasolla

Valiokuntamallin on ennakoitu lisäävän asioiden käsittelyä kunnanhallituksen tasolla

Koronaepidemian vuoksi vuosien vertailu on jossain määrin harhainen ja pykälien määrä johtuu monesta.

Vuosi	Kunnanhallitus	Kunnanvaltuusto
2020	261 pykälää	6 kokousta, 38 pykälää
2021	299 pykälää	10 kokousta, 72 pykälää
2022	248 pykälää	6 kokousta, 55 pykälää

Tilasto ei kuitenkaan viittaa asioiden merkittävään kasautumiseen kunnanhallituksen ratkaistavaksi.

Epäselvää miten toimitaan, jos asian valmistelu poikkeaa ohjauksesta

Valiokuntakäsittelyistä löytyy valmistelemattomia tai kevyesti valmisteltuja asioita, joiden sisältö on avautunut vasta jatkossa. Alun perin valmistelluissakin asioissa näkökulmat saattavat tarkentuessaan muuttua ja valmistelevan viranhaltijan painotukset poiketa siitä, miten valiokunnassa on nähty. Ei ole selvää ratkaisukaavaa milloin asia tulisi tuoda uudelleen valiokunnan käsiteltäväksi. Koska kaikilla valtuustoryhmillä ei ole edustusta kunnanhallituksessa, näkökulmien harmonisointi ennen valtuustokäsittelyä ei löydä määrämuotoaan.

Päätösvallan puute vähentää halukkuutta valiokuntatyöhön.

Valiokuntamallin aikana kunnanvaltuuston kokousmäärä on vähentynyt, mutta valmistelua pohjustavien seminaarien ja iltakoulujen osuus on kasvanut. Käytännössä ei sinänsä ole moitteen sijaa, mutta se herättää kysymyksen heikentyykö valiokuntamallin perusteltavuus, jos tärkeissä asioissa kuitenkin pidetään parhaana kutsua koko valtuusto ohjeistamaan.

Valtuutettujen joukossa on sekä niitä, joiden kiinnostus painottuu päätöksen tekoon, että niitä, jotka motivoituvat ideoinnista ja valmistelun ohjauksesta. Tässä ei siis pidä nähdä vain muutosvastarintaa vaan on ratkaistava kysymys, miten erilaisuus voidaan kääntää voimavaraksi.

Lautakunnissa on ollut asiantuntemusta, joka ei ole asettunut ehdolle vaaleissa. Tällaiset henkilöt ovat usein sittemmin lähteneet myös ehdolle vaaleissa. Valiokuntamalli pitää luottamustoiminnan piirissä olevien henkilöiden määrän pienempänä ja luottamushenkilöiden rekrytointi voi ajan kuluessa kärsiä tästä.

Strategiset projektit 2022-2025

1. Kuntapalvelujen uudistamissuunnitelma vastaamaan kunnan hyvinvointialueiden aloittamisen jälkeistä toimintaympäristöä.

• Sivistyspalvelujen kehittämisohjelman laatiminen (varhaiskasvatus, opetus, kirjasto, liikunta, kulttuuri, nuoret).

Kehittämisohjelma on vireillä ja vastaa hyvinvointipalvelujen merkityksen kasvua

• Teknisten palvelujen palvelustrategian laatiminen.

Teknisten palvelujen hankinta ja palvelustrategia on hyväksytty kunnanvaltuustossa

Metsästrategia on hyväksytty kunnanvaltuustossa

• Tarkastellaan kiinteistöjä, tiloja, palvelu- ja yhteistyömuotoja, organisoitumista, palvelurakenteita, tukipalveluja, rajapintoja sekä henkilöstöä.

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt liitin kunnan tilaratkaisut selvityksen ja sen liitteenä olevan 10 vuoden investointiohjelmaehdotuksen kunnan tilojen käyttöä ja omistusta ohjaavana strategisena asiakirjana

• Ylikunnallisen yhteistyön laajentaminen ja vahvistaminen, uudet kumppanuudet.

2. Kaikenikäisten kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden tavoitteellinen edistäminen

• Riittävät resurssit kolmannen sektorin yhteistyöhön, fyysisen terveyden ja mielen hyvinvoinnin edistäminen, rajapinta hyvinvointialueen kanssa

Sopeuttamisohjelmassa vähennetyt hyvinvointipalveluiden avustukset on palautettu entiselle tasolleen

3. KymiRing –yhteistyösuunnitelman laatiminen, yhteistyöverkostojen kokoaminen, maksimaalisen alueellisen hyödyn tavoitteleminen.

• Tapahtumat, tilaisuudet, markkinointiyhteistyö, näkyvyys, oheispalvelut, joukkoliikenne, sijoittumismarkkinointi

KymiRing Oy:n kriisiytymisen myötä reunaehdot ovat toistaiseksi epäselvät

4. Elämysmatkailuhankkeen ja –verkoston kokoaminen Kymijoen ja lähiluonnon uusien mahdollisuuksien ympärille.

• Reitistöt, Kimolan kanava, retkeily- ja käyntikohteet, uimarannat, kulttuuri- ja liikuntapalvelut kuntalaisten ja matkailijoiden hyödynnettäväksi

Vierasvenesatamia kohennettu, yhteistyössä seurakunnan kanssa Heinlahteen uimaranta, kävelyn ja pyöräilyn edistämisohjelma laadittu

5. Kuntakuvakuvakampanja, jolla pyritään ohjaamaan kuntakuvaa aktiivisen, yhteistyökykyisen ja rohkean suuntaan.

• Monikanavaisesti ja vuorovaikutteisesti, kutsutaan mukaan kuntalaiset, henkilöstö, luottamushenkilöt ja sidosryhmät

6. Edunvalvontasuunnitelman laatiminen

• Tunnistetaan keskeiset edunvalvontakohteet ja kumppanuudet

Edunvalvontasuunnitelman valmistelu on käynnistetty ja tulee päätettäväksi vuona 2023

7. Uudenlaisten osallistumis- ja vaikuttamismuotojen (suorempi demokratia) kokeileminen ja käyttöönottaminen aktiivisen vuoropuhelun synnyttämiseksi.

Osallistuvaa budjetointia kokeiltu suppeasti keväällä 2022

8. Valiokuntatyön edelleen kehittäminen sekä valmistelun ja päätöksenteon sujuvoittaminen, läpinäkyvyyden lisääminen.

Ei asiaa koskevia kunnanvaltuuston päätöksiä

KIMOLAN KANAVA

Iitin kunnanvaltuusto asetti vuoden 2017 strategiassa tavoitteeksi vesiväyläyhteyden Pyhäjärveltä Päijänteelle ja vuodesta 2018 lähtien tarvittavat taloudelliset resurssit.

Alkujaan hankkeen kokonaiskustannuksiksi arvioitiin alle 10 miljoonaa euroa, mutta kanavan reunojen vahvistaminen ja odotettua kalliimpi kalliotunnelin laajennus nostivat kustannuksia ja lopullinen urakkasumma oli 20.8 miljoonaa euroa. Iitin kunta on maksanut rakentamisesta osuutenaan yhteensä 974 000 euroa. Kunta on investoinut kanavan hyödyntämistä tukeviin palveluihin 163 000 euroa, josta ulkopuolista rahoitusta on ollut 98 000 euroa.

Iitin, Heinolan ja Kouvolan kunnat teettivät FCG-konsultilla Kimolan kanavan vaikutusselvityksen, joka valmistui 5.4.2018. Tuolloin talousarviopäätös oli jo tehty, mutta selvitys kuvaa millaisin odotuksin hankkeeseen lähdettiin.

Konsultin laskema kustannus- / hyötyanalyysi koskee hankekokonaisuutta eikä erittele kuntien osuuksia.

Hankkeen kustannuksiksi laskettiin

- investointikustannukset 20.8 miljoonaa euroa
- hoito, ylläpitokustannukset 100 000 euroa vuodessa

Hankkeen hyödyiksi arvioitiin

- vaikutukset matkailuun
- vaikutukset kiinteistöjen arvoon ja kysyntään
- työllisyys- ja verotulovaikutukset

Laskelmassa valittiin

- jäännösarvo investoinnille 30%,
- kuoletusaika 30 vuotta ja
- laskentakorkokanta 5%

Näillä luvuilla saatiin tulokseksi miljoonina euroina

Investointikustannukset	13.95
Käyttö- ja yllläpitokustannukset	1.49
Vaikutukset matkailuun	12.58
Vaikutukset kiinteistöjen arvoon	24.18
Työllisyys ja verovaikutukset	1.60

Kanava avattiin liikenteelle veneilykauden huipun jälkeen elokuussa 2020. Sulutusten määrän vertailu ennakoituun ei ole suoraan mahdollista, mutta liikenne on ollut selvästi ainakin ennustetun mukaista:

Vuosi	Ennakoitu	Toteutunut
2020	...	800
2021	1500	1669
2022	1000	1180

Elokuussa 2022 tarkastuslautakunta vieraili kanavan Kimolan puoleisella osalla ja totesi, että

- kanavan reunoissa ei havaittu merkittävää eroosiota
- sululla oli asianmukaiset toimintaohjeet
- sululla oli saatavana virvokkeita
- kanavan läpi kulkeminen vaatii ilman ruuhkajonotusta noin puolentoista tunnin ajan

Ennakolta Kimolan kanavan suurimmaksi taloudelliseksi vaikutukseksi odotettiin kiinteistöjen arvon nousua. Vähäisen kauppamäärän ja viime vuosien yleisen hintaheilahtelun vuoksi tämän ennusteen toteutumista ei voi vahvistaa. Kanavasta Iitin kuntaan tuleva taloudellinen hyöty ei ole tilastoinnin piirissä.

Iitti tarjoaa vierailijoille siistejä ja etenkin Vuolenkoskella sekä Jokuessa monipuolisesti palvelevia vierasvenesatamia. Sivu https://www.iitti.fi/veneily antaa hyvän selvityksen. Sivun löytäminen edellyttää onnistunutta hakusanojen valintaa. Vastaavan informaation tuottaminen ajantasaisena esitteenä Päijänteen alueen venevuokraamoille lienee hyvä investointi.

Vierasvenesatamat siistit, palvelukuvaus netissä kohdallaan ja palveluja kohtuullisesti saatavana

Risteilypalvelut tapahtumiin (KymiRing, Golf, Musiikkijuhlat) etsivät vielä muotoaan

Haja-asutusalueen laajakaistahanke

Valtio on tukenut haja-alueiden laajakaistaliittymien rakentamista vuodesta 2010 alkaen paikkoihin, minne kaupallinen tarjonta ei yllä. Vuonna 2017 tukiohjelmaa vahvistettiin. Näiden säädösten pohjalta Kymijoen Kyläkuitu osuuskunta on rakentanut kiinteitä yhteyksiä Iitissä Sitikkala - Säyhtee - Lyöttilä hankealuelle. Toisen vaiheen rakentaminen pysähtyi, kun Iitin kunta ei myöntänyt osuuskunnalle sen pyytämää 2.33 miljoonan euron lainaa. Verkon täydentäminen vaihtoehtoisesti 5G mobiiliverkolla edellyttäisi sekin kiinteän alueellisen runkoverkon rakentamista.

Lainapäätöstä harkittaessa vastakkain olivat hankkeeseen oikeutetulla alueella asuvien kuntalaisten yhdenvertaisuus ja mm se, olisiko laina ollut kuntalain mukaisesti hyväksyttävissä. Hyväksyttävyyttä arvioitiin myös, kun valmisteltiin kunnanvaltuuston päätöstä 21.6.2022 maksusuunnitelman muutosta lainoihin, joiden jäljellä oleva yhteissumma 31.12.2022 oli 180 000 euroa. Jälkimmäisessä myönteisessä päätöksessä kyse oli jo annetun takauksen riskin minimoinnista, edellisessä oli kyse huomattavasti suuremman riskin ottamisesta aikana, jolloin kunnan talous oli selvästi heikompi. Näin ollen päätöksiä ja niiden perusteluja ei voi rinnastaa.

EU:n elpymisvälineestä on sittemmin rahoitettu uutta tukiohjelmaa. Iitin osalta päätökset haja-asutusalueen laajakaistan täydentämisestä tämän ohjelman puitteissa Etelä-Iittiin ja Vuolenkoskelle siirtyvät vuoden 2023 puolelle.

Laajakaistayhteyksien täydentäminen alkuperäiseen laajuuteen ilman suurta taloudellista riskiä kunnalle ratkeaa myöhemmin

KymiRing

KymiRing Oy perustettiin vuonna 2013 tarkoituksena rakentaa korkealaatuinen moottorikilparata. Tavoitteena oli taso, joka mahdollistaisi aina Formula-1 ja MotoGP -luokkien kilpailut. Suunnitelmaan kuului myös ympärivuotinen toiminta kuljettajakoulutukseen soveltuvalla radalla.

Vuonna 2017 MotoGP-sarjan sopimus ja ensimmäinen kilpailu suunniteltiin vuodelle 2019. Aikataulua muutettiin siten, että tuolloin ajettiin testiajoja ja varsinaisen kilpailun piti olla vuonna 2020. Koronapandemian vuoksi kilpailu peruuntui kuitenkin vuosina 2020 ja 2021. Vuonna 2022 kilpailu peruuntui radan turvalaitteiden puutteiden vuoksi.

Iitin kunta on osallistunut ratahankkeeseen vaatimattomalla 29 702 euron osakepääomasijoituksella. Kunnan kannalta olennaiset sopimukset olivat asemakaavoituksen käynnistyssopimus ja maankäyttösopimus. Sopimusjärjestelyn mukaan KymiRing Oy vastaa kaikista alueen rakentamisen kustannuksista., joita kunnalle ei siis koidu.

KymiRing Oy:n talouden kriisiydyttyä osakkaat osallistuivat yhtiön omaa pääomaa korottavaan SVOP-järjestelyyn, josta Iitin kunnan osuus oli 500 000 euroa. Tätä panostusta ei ole nähtävä liiketaloudellisena sijoituksena moottoriurheiluun vaan toimena, jolla pyrittiin mahdollistamaan jo tehtyjen investointien loppuun saattaminen ja myös valtion avustuksen saaminen.

Vuoden 2022 kilpailun peruuntuminen johti ratayhtiön rahoituksen kriisiytymiseen ja sittemmin konkurssiin.

Tarkastuslautakunta ei ota kantaa moottoririrataan liiketoimena eikä ratayhtiön toimiin, vaikka esittääkin tämän lyhyen historiikin.

Tapahtumaketju on sekä yhteistyötahojen suhteiden että Iitin kunnan imagon kannalta vaikea

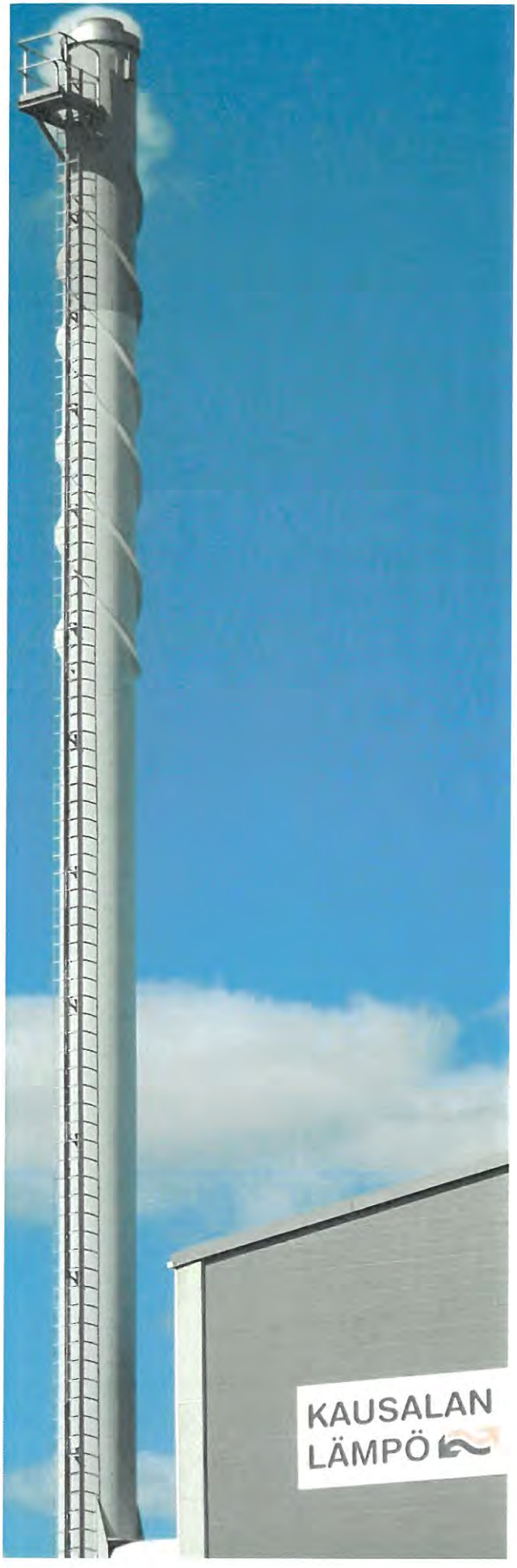

Kausalan Lämpö Oy

Kausalan kaukolämpölaitoksen uudistaminen on ollut vireillä vuodesta 2015 alkaen. Vuoden 2022 talousarviossa kunnan tytäryhtiökohtaisena tavoitteena on lausuttu, että Kausalan Lämpö Oy:n lämpölaitosinvestointi käynnistyy. Kausalan Lämpö Oy pyysi omistajan kannanottoa investointiin.

Investointitarpeeksi oli arvioitu 8 miljoonaa euroa. Näin suuri investointi olisi vaatinut huomattavaa kunnan takausta. Kunnanhallituksen konsernijaosto päätyi valmistelemaan asiaa yhteistyössä Lahti Energian kanssa. Lähtökohtana oli Kausalan Lämpö Oy:n osittaisjakautuminen, jossa vesi- ja viemärilaitostoiminta eriytetään uuteen, litin kunnan omistukseen jäävään yhtiöön. Konsernijaosto oli tiedustellut tuloksetta myös lähialueen suuremmilta kaukolämpötoimintaa harjoittavilta yhtiöiltä kiinnostusta vastaavantyyppiseen selvittelyyn,

Asia sai julkisuutta huhtikuussa 2022, kun kunnanhallituksen esityslistalla oli "Kausalan Lämpö Oy:n omistusjärjestelyt kaukolämpöliiketoiminnan osalta". Tästä seurauksena kuntaan toimitettiin kaksi kilpailevaa tarjousta lämpöliiketoiminnasta.

Kunnanvaltuustoa informoitiin käsillä olevista vaihtoehdoista suljetussa seminaarissa ennen kunnanvaltuuston kokousta, jossa asiasta tehtiin periaatepäätös.

Aiheesta käydyssä julkisessa keskustelussa on kysytty

- valmistelun avoimuuden puutetta,

- paikallisesti monopoliasemassa olevan liiketoiminnan myynnin mielekkyyttä ja

- oliko tarkoitus ohittaa valtuusto näin suuressa kysymyksessä.

Arvioitaessa toteutuneen prosessin tarkoituksenmukaisuutta huomattakoon, että

- vaikka teknisesti Kausalan Lämpö Oy on kunnan irtainta omaisuutta ja siten hallintosäännön mukaan kunnanhallituksen päätettävissä, asia oli alkujaan tarkoitus saattaa kunnanvaltuuston päätettäväksi,

- kaukolämmön jakelu on sinänsä käytännössä paikallinen monopoli, mutta kaukolämmön ostajilla on lämmitysenergian hankinnassa vaihtoehtoja,

- neuvottelujen ollessa kesken, kunnanvaltuuston ennakkoinformointi oli luonnollista toteuttaa suljetussa tilaisuudessa luottamuksellisena

- primaarienergian vaihtoehtojen kehitys mm tuuli- aurinko- ja pienydinvoiman saralla puoltaa litin kunnan kokoista yksikköä suuremman organisaation valjastamista tuotantoon.

- päätöksestä tehty valitus ei koske itse päätöksen tarkoituksenmukaisuutta, vaan päätöksenteon muotoa

Kausalan Lämpö Oy:n omistusjärjestelyn käsittely kunnassa perustuu lähtökohtaisesti valtuuston tahtoon ja valtuustoa on asiassa kuultu.

Hyvinvoinnin edistäminen

Kunnanvaltuuston on vahvistanut hyvinvointisuunnitelman vuosille 2021- 2025. Se heijastaa Päijät-Hämeen alueellisia hyvinvointikärkiä, mutta on sovellettu Iitin vuosien 2017 - 2021 havaintoihin ja kyselytuloksiin. Toteutumistiedot on otettu vuoden 2022 hyvinvointiraportista.

Suunnitelman mukaiset hyvinvoinnin edistämisen kulmakivet vuonna 2022:

1. Kirjastosta toimiva infopiste ja perusdigituki

- Kohtaamispaikka, yhteisöllinen "olohuone"

Suunniteltu kirjastoon kunnan "olohuone" palvelujen saavutettavuuden ja esteettömyyden kehittämiseksi. Tehty peruskorjaussuunnitelma ja tilaa muokataan soveltuvammaksi kuntalaisten käyttöön. Tilaa kehitetään niin, että siinä on mahdollisuus mm. etäpalvelujen toteuttamiselle, yhdistysten kokoontumiselle ja eri-ikäisille "omia" alueita, jne.

2. Suunnitelman teko Ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi

Valmisteltu Iitin suunnitelmaa ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tukemiseksi. Suunnitelmaa työstettiin vanhus-ja vammaisneuvostossa ja saatiin jo toteutettua pitkälle vuoden 2022 aikana.

Kuntaan on palkattu senioriohjaaja ennaltaehkäisevään ikäihmisten hyvinvointityöhön

Mahdollistettu toimintakykyä ylläpitävää liikuntaa ikäihmisille.

3. Toimintasuunnitelma yhdessä PHHYKY:n kanssa siitä, miten Iitissä tulee toimimaan psykologin ym. vastaavat palvelut edistämään nopeaa puuttumista

Huolenaiheina hyte-työssä oli vuonna 2022 liikkuvien palvelujen toimivuus hyvinvointialueelta liittiin. Toki tähän vaikutti osaltaan hyvinvointialueeseen siirtyminen ja siten palvelujen organisointi uudelleen hyvinvointialueella.

4. Kehitetään varhaiskasvatuksen ja kouluruoan suuntaa päijäthämäläisen mallin mukaiseksi, johon myös ruokapalveluluilla on oltava resurssit

Kehitetty kouluruokailua paljon vuoden 2022 aikana - toteutettu ruokaraadit, toiveruokaviikot, kasvisruokamahdollisuudet, kasvisruokia 1-2 krt/vk, pyrkimys on ravitsemussuositusten mukaiseen ruokalistaan, hävikin seuranta; toimenpiteinä toimivat ruokaohjeet, lähtevän ruoan punnitseminen, ylijääneen määrän kirjaaminen ja myyminen ja/tai vienti Nuokulle, uusia makumaailmoja esim. mausteiden ja eksoottisempien elintarvikkeiden myötä, sesonkien huomiointi, salaatit komponentteina, hedelmiä ja kasviksia tarjolla kaikilla aterioilla, mobiiliruokalista asiakkaiden käyttöön joulukuussa 2022, ma ja pe tuhdit ruoat, keskellä viikkoa keitto- ja puuropäivät

Valtuustokäsittelyssä lisättiin ilmaus "Riittävä toimintatuki iittiläisille liikunta-, kulttuuri- ja nuorisojärjestöille, kyläyhdistyksille ja terveyttä vaaliville yhteisöille."

Kolmannen sektorin tukemiseksi on avustusmäärärahoja nostettu.

- Järjestetty liikuntahallissa maksuttomia vuoroja lapsille ja nuorille.

- Toteutettu Iitti harrastamisen malli – maksuttomat harrastuskerhot lapsille.

- Kehitetty liikunnan olosuhteita mm. liikuntareittejä omatoimisen liikunnan tukemiseksi. Kehitetty hiihtomajan aluetta – erilaisia ulkoliikuntamahdollisuuksia helposti saavutettavissa.

-liikuntapalvelut ovat kunnossa ja ladut hyvät

- toiminnan vaikuttavuuden mittausta kehitettävä

Investointiohjelma kunnan tilojen käyttöä ja omistusta ohjaavana strategisena asiakirjana

Kunnanvaltuusto hyväksyi 15.11.2022 kymmenen vuoden päähän kantavan kunnan tilojen uudistamissuunnitelman, jonka keskeiset tavoitteet ovat

- vähentää tilojen kokonaistarvetta 30% ja

- uudistaa tilat nykyaikaisen tehokkaiksi

Ohjelma mm

- kokoaa Kausalassa koulutilat valtatien pohjoispuolelle muodostuvaan kampukseen

- laajentaa päiväkoteja

- saneeraa vanhan kunnantalon ainoaksi kunnantaloksi

Hankkeen valmistelua on moitittu läpinäkyvyyden puutteesta. Valmistelu lähti kunnan strategiasta ja vaihtoehtoja tarkasteltiin valtuustoseminaarissa. Asiaa on käsitelty elinympäristövaliokunnassa. Konsultin laatima tarveselvitys valmistui 12.1 ja tuli julkiseksi kunnanhallituksen 17.10 kokouksen esityslistan liitteenä ja hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 15.11. Ennen päätöksen tekoa kansalaiskeskustelulle oli näin kuukauden verran aikaa. Keskustelua on hyvä jatkaa valmistelun tarkentuessa. Uudistuksen koulutyötä koskevat tavoitteet tulee myös saattaa yhteisen harkinnan piiriin.

Kunnanvaltuustolla on ollut riittävät mahdollisuudet vaikuttaa valmisteluun. Alkuvaiheissa on hyvä varata luottamuselimille tilaa julkisuudelta suojattuun keskusteluun. Tämä ei sinänsä estä keskustelun yleislinjojen avaamista yleisölle suunnatulla tiedotteella, jos merkittävää linjausta on tehty.

Vaikka nuorempia taloja puretaan, Vanha kunnantalo ja Kausalan koulu näyttävät kestävän muutosten kuohuissa

Poimintoja kuntakertomuksesta

1.7 Kokonaistulot ja -menot

Iitin Vuokratalot Oy

Tavoite: Iitin vuokratalojen kuituverkkoon liittämishanke valmistuu

Kuituverkkohanke yhtä kohdetta lukuun ottamatta valmis

Kausalan Lämpö Oy

Tavoite: Lämpölaitosinvestointi käynnistyy

Ei toteutunut. Kaukolämpöliiketoiminnan järjestely odottaa tehdyn valituksen ratkaisua. Myös uusiutuvan energian osuuden lisääminen odottaa tätä

Iitin Jäähalli Oy

Tavoite: Toiminnan saattaminen taloudellisesti kestävälle ja korvaus- sekä uusinvestoinnin mahdollistavalle pohjalle.

Yhtiön tulos oli 7874 euroa eli positiivinen. Vahvempi tulos on mahdollinen, kun koronapandemian rauhoituttua saadaan ehyt kausi.

2.3.

Demokratiapalvelut

Kunnanvaltuuston toiminta, 6 kokousta, 1 seminaari, 3 iltakoulua

Toteutui

Luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden välisen viestinnän parantaminen, sähköinen kokousjärjestelmä käyttöön.

Ei toteutunut

Tiedon kulku on siinä suhteessa parantunut, että viestejä lähetetään myös muihin, kuin muotoa @iitti.fi oleviin osoitteisiin. Joiltain osin tiedon kulku on huonontunut, mikäli papereista on luovuttu ilman, että digitaalinen vaihtoehto toimii.

Kehittämispalvelut:

Maakunnan vaihto on tuonut uusia yhteistyökumppaneita vanhojen lisäksi:

-Ympäristönsuojelun viranomaispalvellut: Heinolan kaupungilta

-Ympäristön terveydenhoito: Hollolan kunta

-Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen varautuminen- pienten kuntien ilmastotyöhön vauhdittaminen eli PIKU-hanke

-Työllistämistoiminta paikallisten yrittäjien kanssa

-Lahden kaupunkiseudun MAL-sopimus vuosiksi 2021-2031

-Elinkeinopalvelluissa yhteistyö Lahden Seudun kehitys LADEC Oy kanssa

-Matkailupalvelluissa yhteistyö Lahti Region Oy:n kanssa

-Maaseutuelinkeinoviranomaisen palvelut

Tavoite: Pysäytämme väestön määrän laskun

Ei toteutunut **luonnollisen** poistuman vuoksi
Muuttoliike lähes tasapainossa

Tavoite: Edistämme yritystoimintaa ja elinvoimaa

Yrittäjien kuntabarometrissa 3. sija Päijät-Hämeessä

2.5

Koulutuspalvelut

Kuntalaisten koulutuspalvelut järjestetään tulosalueella lain ja talouden antamissa puitteissa mahdollisimman laadukkaasti

Perusopetuksen laatukriteereiden noudattaminen johtamisessa, ip-toiminnassa, kodin ja koulun yhteistyössä on ollut onnistunutta

Oppilaat ovat sijoittuneet jatko-opintoihin hyvin

Iitin lukion oppilasmäärä nousee lähiseutujen lukioiden lopettamisen vuoksi

Lukion opiskelijamäärä on hyvällä tasolla

Siksi kustannus oppilasta kohden on alempi kuin vuonna 2019.

Varhaiskasvatus

Tavoite: Iitin varhaiskasvatus on haluttu työpaikka

Kaikkiin avoimina olleisiin toimiin ei ole saatu rekrytoiduksi vakinaista henkilöä

Koronapandemian aikana runsaiden sairauspoissaolojen vuoksi sijaisten tarve oli suuri

Lasten hoitoajat ja päiväkotien aukioloajat ovat pidentyneet

Tavoite: Seudullinen yhteistyö

Tiivistynyt vuoden aikana Iitin varhaiskasvatus mukana 2 – 3 hankkeessa

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Iitti-pisteen hoitaminen verottaa kirjastovirkailijoiden työaikaa, sulautunut kirjastotyöhön, eikä erillistä Iitti-pistettä ole muodostunut

Kirjaston remontin yhteydessä tuotantotapoja ja henkilöresursseja pitää tarkentaa.

Toiminnan mittarit ovat selkeitä.

2.6

Rakennusvalvonta

Tavoite: Rakennusvalvonnan sähköisen lupa-asioinnin ja arkistoinnin toimivuus

Ei toteutunut. Hakemuksia oli tavoitetta enemmän avoimina.

Tavoite: Tehokas hoitokalusto ja henkilöstön koulutus ajan tasalla

Toteutunut

Kiinteistöpalvelut

Tavoite: Metsien hakkuu pidetään kestävällä tasolla

Toteutunut

Kunnan taloudellinen toteuma 2022

Vuoden 2022 ylijäämäksi kirjattiin 1 631 965 euroa ja edellisten tilikausien ylijäämä on 5 583 249 euroa, yhteensä 7 215 214 euroa.

Tarkastuslautakunta lausuu:

- Iitin kunnan taseessa ei ole kattamatonta alijäämää

- tilikaudella 2022 Iitin kunnan talous on ylijäämäinen

- KymiRing Oy:n 1.4 miljoonan euron takaisinsaantikanteen ja Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän palkkaharmonisointiin liittyvän, Iitin osalta 734 617 suuruisen varauksen lopullisesta ratkaisusta riippumatta kunnan taseessa on yli viiden miljoonan euron ylijäämä.

Koronapandemian aikana hyvinvointikuntayhtymään mahdollisesti kertynyt hoitovelka ei rasita kunnan taloutta.

Kysymyksiä kunnanhallitukselle

Hiilipäästöjen vähentämiseksi siirrytään asteittain LED-lamppuihin, joiden hyötysuhde on merkittävästi aiempia parempi. Samassa yhteydessä usein kuitenkin nostetaan valotehon määrää. Valosaasteen määrä on Iitissäkin kasvanut viime vuosina huomattavasti. Sillä on haitallinen vaikutus luonnolle mutta myös haja-asutusalueen viihtyisyydelle. Onko mahdollista ohjata yksityisiä rajaamaan pihavalaistustaan vaakatason alapuolelle ja vähentää etenkin talvikaudella lumesta heijastuvan tievalaistuksen määrää?

Tavanomaisen käytännön mukaan kevyen liikenteen väylät rakennetaan moottoriliikenteen väylien varteen. Vilkas liikenteisillä paikoilla erityisesti jalankulkijat pyrkivät etsimään vaihtoehtoisia reittejä, joilla keskustelukin on rentoa kävelyn aikana. Ovatko hallinnolliset ja taloudelliset reunaehdot sellaiset, ettei rakentamisen käytäntöä voi muuttaa?

Iitin kunta ostaa ympäristönsuojelun viranomaispalvelut Heinolan kaupungilta vastaten 0.7 henkilötyövuotta. Vuoden 2022 kokemus osoitti, että mikäli KymiRingille tulee suuri tapahtuma, enin osa vuoden työstä uhkaa kasaantua lyhyeen kevätpuolen jaksoon. Onko tähän varauduttu?

Allekirjoitukset

Arviointikertomuksen allekirjoitus

Kausalassa 12. päivänä kesäkuuta 2023

Tarkastuslautakunta

Markku Saarelma
puheenjohtaja

Veikko Ikonen
varapuheenjohtaja

Satu Ruuskanen
Jäsen

Arja Talja
Jäsen